

TANTERV

A FÖLD, AMELYEN ÉLÜNK

7. osztály

2 óra/hét

Az osztályozó vizsga témakörei a 9. oldalon találhatóak.

Készítette:

MAKÁDI MARIANN
főiskolai docens

BEVEZETÉS

Tantervi illeszkedés

A Föld, amelyen élünk tankönyvcsalád 7. osztályos tankönyve az azonos című tantárgyi tantervhez (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000) készült, amely figyelembe veszi a **kerettanterv Földünk és környezetünk** tantárgyra vonatkozó elvárásait. A tanmenetjavaslatok a közoktatási törvényben meghatározott 37 hetes tanévet veszik alapul. Kétféle óraszámra adják meg a tananyag beosztását. A kerettantervben ajánlott időkeret szerint **heti 1,5 óra** a tantárgy minimális óraszám. Azonban bízva abban, hogy az iskolák felismerik a heti 1,5 órás tantárgy pedagógiai szempontok miatti elfogadhatatlanságát, élnek a helyi tantervek adta lehetőségekkel, és **heti 2 órában** tanítják a tantárgyat. Így a tanmenetnek ezt a változatát dolgoztuk ki alapként, és reméljük, hogy ezt választják a kollégák. Ellenkező esetben – megítélésünk szerint – a kerettanterv célkitűzései nem teljesíthetők.

A tanmenetjavaslatok a kerettantervből következő optimális követelményeket (fogalmakat, folyamatokat, tanulói tevékenységeket) és az azokhoz kapcsolódó tanári tevékenységeket tüntetik fel. A minimálisan teljesítendő követelményeket **félkövér szedés** jelzi. Az 5-6. osztályos *természetismeret* tantervben szereplő követelményeket általában itt már nem ismételjük meg, csak ha a fogalmak felelevenítésére aktuálisan szükség van vagy bővítésükre kerül sor. Ezeket *dőlt szedés* jelöli.

A tanmenetjavaslatokban felsorolt tanulói és tanári tevékenységek megfogalmazásánál nem törekedtünk a teljességre, inkább csak az adott órán legfontosabb módszereket jelöltük meg. A tanulói tevékenységek köre esetenként szélesebb, mint amennyi egy tanítási óra keretében elvégezhető. Így azokból válogatni kell a tanulócsoport képességének, pszichológiai adottságainak figyelembe vételével.

A javasolt tanári tevékenységek között kiemelt fontosságúnak tekintjük a tanulástechnikák tanítására vonatkozókat. Ezért ezeket szürke alászínezés emeli ki.

A tanmenetjavaslat táblázataiban használt rövidítések jelentése:

Á. – ábra,	T. – térkép,	B. – beszélgetés,
D. – diakép,	A. – atlasz,	M. – tanári magyarázat,
V. – videofilm-részlet,	MF. – munkafüzet,	VI. – vita,
R. – rajz,	HA. – homokasztal,	KE. – kiselőadás,
SZ. – szemelvény,	TA. – terepasztal,	SZJ. – szerepjáték
TÁ. – táblázat,	TK. – tankönyv,	

A tanmenetek és a tantervek a kiadó honlapjáról (www.mozaik.info.hu) szerkeszthető formában letölthetők.

A Föld, amelyen élünk tankönyvcsalád felépítése

Alsó tagozat

<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk KÖRNYEZETISMERET 4. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a természetben és környezetünkben; – Az ember közelében élő élőlények és a velük kapcsolatos évszakos változások; – Ismerjük meg, hol is lakunk! – Közlekedjünk, de hogyan?
---	--

Felső tagozat

<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk TERMÉSZETISMERET 5. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Tájékozódás a térképen; – Az időjárás és az éghajlat; – Az alföldi tájak és élőviláguk; – A dombsági tájak és élőviláguk; – A város és élővilága.
<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk TERMÉSZETISMERET 6. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mérések a környezetünkben; – A hegyvidékek és az erdő; – A víz, a vízpart és élőviláguk; – Földünk, hazánk és lakóhelyünk.
<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk HON- ÉS NÉPISMERET 5. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Néprajzi tájak és csoportok, nemzetiségek; – Lakóhelyünk hon- és népismereti jellemzői; – Népélet az Alföldön; – Népélet a Dunántúlon és a Kisalföldön; – Népélet Észak-Magyarországon.
<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk HON- ÉS NÉPISMERET 6. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Népélet Erdélyben és a Kárpátalján; – Letűnt kultúrák, túlélő népek; – Népünk hazára lel a Kárpát-medencében.
<p><i>Makádi Mariann- Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk A FÖLDRÉSZEK FÖLDRAJZA 7. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A forráság földjein: Afrika és Ausztrália; – Alaszkától a Tűzföldre: Amerika; – Tájórások az Uráltól keletre: Ázsia; – A mi földrészünk, Európa; – Az atlanti partvidék vonzásában: Észak- és Nyugat-Európa; – A Földközi-tenger nagy félszigetei: Dél-Európa; – Európa hatalmas keleti síkvidéke: Kelet-Európa.
<p><i>Makádi Mariann- Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk KÖZÉP-EURÓPA ÉS HA- ZÁNK FÖLDRAJZA</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A sokszínű Közép-Európa; – Élet a Kárpát-medencében; – Alföldi tájak a hegyláncok menedékében; – A medence magaslatai; – A főváros határokön túlnyúló karjai.

Középiskola

<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk TERMÉSZETFÖLDRAJZ 9. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Kozmikus környezetünk és megismerése; – A szilárd Föld (a kéreg földrajza); – Valami van a levegőben (a légkör földrajza); – Cseppben a tenger (a víz földrajza); – Az Egyenlítőtől a sarkokig (a földrajzi övezetesség); – Az emberiség népes tábora (népesség- és településföldrajz).
<p><i>Makádi Mariann – Taraczközi Attila</i> A Föld, amelyen élünk TÁRSADALOMFÖLDRAJZ 10. osztály</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szükség gazdaságot teremt; – A kapcsolatrendszerekre épülő világ (a helyi, a regionális és a globális kapcsolatok); – A különböző országcsoportok sajátos problémái; – Az élelem megtermelése és az élelmezés problémái; – A nyersanyagoktól a késztermékekig; – Függsben az egész világ; – A helycserékre épülő gazdaságok.

A tankönyvcsaládhoz tartozó munkafüzetek, feladatlapok és tanári segédanyagok

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Környezetismeret 4. osztály – Környezetismereti munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: Tudásszintmérő feladatlapok A Föld, amelyen élünk. Környezetismeret 4. osztály (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A munkafüzetek és a tudásszintmérő feladatlapok megoldásai. A Föld, amelyen élünk. Környezetismeret 4. osztály (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tantárgyi tanterv. A Föld, amelyen élünk. Környezetismeret 4. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat. A Föld, amelyen élünk. Környezetismeret 4. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 5. osztály – Természetismereti munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: Tudásszintmérő feladatlapok. A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 5. osztály (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 6. osztály – Természetismereti munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: Tudásszintmérő feladatlapok. A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 6. osztály (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 5–6. osztály – A munkafüzetek és a tudásszintmérő feladatlapok feladatainak megoldásai (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tantárgyi tanterv. A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 5-6. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat. A Föld, amelyen élünk. Természetismeret 5-6. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Hon- és népismeret 5. osztály – Munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2002)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Hon- és népismeret 6. osztály – Munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2003)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Hon- és népismeret 5–6. osztály – A munkafüzetek és a tudásszintmérő feladatlapok feladatainak megoldásai (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Modul tanterv. A Föld, amelyen élünk. Hon- és népismeret 5–6. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat. A Föld, amelyen élünk. Hon- és népismeret 5-6. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2001) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. A földrészek földrajza 7. osztály – Munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2003)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Közép-Európa és hazánk földrajza 8. osztály – Munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2003)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: A Föld, amelyen élünk. Földrajz 7-8. osztály – A munkafüzetek és a tudásszintmérő feladatlapok feladatainak megoldásai (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tantárgyi tanterv. A Föld, amelyen élünk. Földrajz 7-8. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tantárgyi tanterv. A Föld, amelyen élünk. Földrajz 9-10. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000) (www.mozaik.info.info.hu)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat. A Föld, amelyen élünk. Földrajz 9-10. évfolyam (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2002) (www.mozaik.info.info.hu)

A tankönyvcsaládhoz tartozó, korábban megjelent munkafüzetek és tanári segédanyagok

Jakucs László - Nagy Gáborné: A Föld, amelyen élünk 1. – Földrajzi munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1995)

Makádi Mariann: Tudásszintmérő feladatlapok A Föld, amelyen élünk 1. Természetföldrajzi környezetünk (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1997)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat A Föld, amelyen élünk 1. (MOZAIK Kiadó, 1996)

Makádi Mariann: A Föld, amelyen élünk 2. – Munkafüzet a kontinensek földrajza tanulásához (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1996)

Makádi Mariann: Tudásszintmérő feladatlapok A Föld, amelyen élünk 2. Földrészek, tájak, országok (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1998)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat A Föld, amelyen élünk 2. (MOZAIK Kiadó, 1996)

Makádi Mariann: A Föld, amelyen élünk 3. – Munkafüzet földrészünk és hazánk földrajzának tanulásához (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1998)

Makádi Mariann: Tudásszintmérő feladatlapok A Föld, amelyen élünk 3. Földrészünk és hazánk (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1998)

Makádi Mariann: Tanmenetjavaslat A Föld, amelyen élünk 3. (MOZAIK Kiadó, 1997)

Makádi Mariann: A Föld, amelyen élünk 3. Európa földrajza – Földrajzi munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1999)

Makádi Mariann: Tudásszintmérő feladatlapok A Föld, amelyen élünk 3. Európa földrajza (MOZAIK Kiadó, Szeged, 2000)

Makádi Mariann: A Föld, amelyen élünk 4. Hazánk földrajza – Földrajzi munkafüzet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1999)

Makádi Mariann: Tudásszintmérő feladatlapok A Föld, amelyen élünk 4. Hazánk földrajza (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1999)

Makádi Mariann - Taraczközi Attila: Tanári segédkönyv A Föld, amelyen élünk 1-4. kötet (MOZAIK Kiadó, Szeged, 1998)

TANMENETJAVASLAT

a 7. évfolyamtananyagának feldolgozásához

A tantárgy heti óraszám: **1,5 (2) óra**

Az összes feldolgozási idő: **56 (74) óra**

Ebből

Óratípusa szerint	Heti 1,5 órás	Heti 2 órás
Új anyagot feldolgozó óra	45 óra	57 óra
Ismétlő óra	1 óra	1 óra
Összefoglaló óra	6 óra	10 óra
Ellenőrző óra	4 óra	6 óra

Témája szerint	Heti 1,5 órás	Heti 2 órás
Év eleji ismétlés	1 óra	1 óra
A forráság földjein: Afrika és Ausztrália	10 óra	13 óra
Alaszkától a Tűzföldre: Amerika	11 óra	14 óra
Tájériások az Uráltól keletre: Ázsia	12 óra	13 óra
A mi földrészünk, Európa	3 óra	6 óra
Az atlanti partvidék vonzásában: Észak- és Nyugat-Európa	5 óra	9 óra
A Földközi-tenger nagy félszigetei: Dél-Európa	6 óra	9 óra
Európa hatalmas keleti síkvidéke: Kelet-Európa	6 óra	6 óra
Év végi összefoglalás	2 óra	3 óra

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA TÉMAKÖREI

EURÓPA HATALMAS KELETI SÍKVIDÉKE: KELET-EURÓPA

A FORRÓSÁG FÖLDJEIN: AFRIKA ÉS AUSZTRÁLIA

TÁJÓRIÁSOK AZ URÁLTÓL KELETRE: ÁZSIA

A MI FÖLDRÉSZÜNK, EURÓPA

AZ ATLANTI PARTVIDÉK VONZÁSÁBAN: ÉSZAK- ÉS NYUGAT-EURÓPA

A FÖLDKÖZI-TENGER NAGY FÉLSZIGETEI: DÉL-EURÓPA

ALASZKÁTÓL A TÚZFÖLDIG: AMERIKA

A vizsga formája: A gyerekek előre megbeszélt témakörből kiselőadást készítenek (PP bemutató, tábló, stb.) és az óra keretein belül az osztálynak adják elő .

TANMENETJAVASLAT

7. OSZTÁLY

Heti 2 órás változat

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
1.	Tájékozottság a földrajzi környezetben (Év eleji ismétlés). Új tantárgyunk a földrajz				<i>Tudásszintmérő megírása a természetismeret földrajzi anyagából.</i>	Hogyan tanuljuk új tantárgyunkat, a földrajzot? Érdeklődést felkeltő V-k és D-k bemutatása a tanév anyagából.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI

A FORRÓSÁG FÖLDJEIN: AFRIKA ÉS AUSZTRÁLIA

2.	Az évmilliók nyomában	<i>történelmi korok, földtörténeti idők, idő, időszak, kor, ősidő, óidő, középidő, újjidő, harmadidőszak, negyedidőszak, jelenkor, jégkor, földtörténeti időoszlop, földtörténeti kortáblázat</i>		Hogyan ismerte meg a tudomány a Föld fejlődését?	Földtörténeti időoszlop készítése. A történelmi időszak és a földtörténeti időoszlop összevetése tanári irányítással. A főbb kontinensszerkezeti elemek kialakulási idejének ábrázolása az időoszlopon, kortáblázatban.	A tudásszintmérés eredményeinek ismeretése. A földtörténeti időben való tájékozódás módszereinek ismeretése. Hogyan használjuk a földrajz TK -t?
3.	A földrészek fejlődése	<i>kőzetburok, földköpeny, kőzetlemezek, földrészek, ősföld, hegységképződés, gyűrődés, gyűrthegység, röghegység, hordalék, tengermedence, tölcsértorkolat, deltatorokolat</i>		A földrészek gyarapodása. A földrészek fogyása. A földrészek folyamatos fejlődése, a felszín állandó változása.	A földrészek gyarapodásának modellezése HA -on. A földrészek fogyásának tanulmányozása Á -n. Á -elemzés a kontinensek általános fejlődéséről (TK.1.).	Hogyan használjuk a földrajz MF -t? A folyamat-mozaik- Á -k elemzési módszerének bemutatása.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
4.	Egyhangú, hatalmas, forró tájak Afrikában	<p>tagolatlan partvidék, tengersizos, táblás vidék, harmadidőszaki gyűrthegység, óceáni medence, árokrendszer, bazalttakaró, szénhidrogének, időszakos folyó, vádi, zuhatag, forró övezet, mérsékelt övezet, Egyenlítő, Ráktérítő, egyenlítői öv, átmeneti öv, térítői öv, keleties szelek</p>	<p><i>Afrika, Atlanti-óceán, Indiai-óceán, Földközi-tenger, Gibraltári-szoros, Afrikai-kőzetlemez, Madagaszkár, Eurázsia-hegységrendszer, Atlasz, Afrikai-árokrendszer, Közép-afrikai-árok, Kelet-afrikai-árok, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró-csoport, Kibo, Szahara, Szudán, Guineai-öböl partvidéke, Dél-afrikai-magasföld, Tanganyika-tó, Csád-tó, Viktória-tó</i></p>	<p>Az ősföldek kialakulása. A táblás vidékek kialakulása. Hogyan alakulnak ki a fedett és a fedetlen ősföldek? A szárazföldi árokképződés folyamata, az új óceáni medencék kialakulása. A zuhatagok kialakulása. A leszálló és a felszálló légáramlás, valamint a keleties szelek éghajlat-alakító hatása.</p>	<p>Afrika nagytájainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú térképeken. Adatgyűjtés Afrika éghajlati szélsőségeiről a Világatlásból. Keresztmetszeti Á-elemzése közvetlen tanári irányítással: Afrika domborzata és az övezetesség (TK.4.). Folyamat-Á-elemzés: Mi történik a Kelet-afrikai-árokban? (MF.10/b.)</p>	<p>D-k bemutatása Afrika nagytájairól. Jellegzetes hangfelvételek bemutatása afrikai tájakról (népzenék, vízésés, sivatagi szél süvítése, állathangok, stb.). Hogyan olvasunk le földrajzi tartalmakat a képekről? A keresztmetszeti Á-k elemzési módszerének megismertetése.</p>

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
5.	Az őslakosok találkozása a hódító európaiakkal	gyarmatosítás, gyarmat, rabszolga-kereskedelem, angolok, franciák, emberfajták, bennszülött (őslakos), bevándorló, arabok, tuaregek, négerek, szudáni né- gerek, busmanok, ma- lájok, törzsi társadalom, hivatalos nyelv, közvetítő nyelv, népsűrűség, AIDS, nomád, vándorló állattenyésztés, legelőváltás, vándorló-égető föld- művelés, kapás földművelés	Vasco da Gama, H. M. Stanley, D. Livingstone, <i>Teleki Sámuel,</i> <i>Magyar László,</i> Kalahári-medence	Afrika felfedezése és megismerése az európaiak által. A gyarmatosítás. A gyarmatok felszabadulása. Az évszakonkénti vándorlás és a legelőváltás. A gyors népességgyarapodás folyamata. A népesség elvándorlása. A népsűrűség területi különbségeinek kialakulása.	KE. Afrika megismeréséről. Népsűrűségi térkép elemzése (A.). Modell- Á. elemzése közvetlen tanári irányítással (TK. 13.). Rendszerező vázlat készítése a túlnépesedés okairól és következményeiről (MF. 15.). Az afrikai népek életkörülményeinek összehasonlítása TÁ- ban (MF. 16.). Tablókészítés Afrika különböző népeinek életével kapcsolatban (elkészítendő a témakör végére).	Feladatok a szemléleti térképolvasás készségének fejlesztésére. A tablókészítés módszerének megismertetése és az elvárások bemutatása.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
6.	A sivatagban a víz a legkedvesebb vendég	forró övezeti sivatagi éghajlat, sivatag, oázis, rétegvíz, artézi kút	Észak-Afrika, Transzszaharai autóút, Algéria, Líbia, Marokkó, Tunézia, Algír, Casablanca, Tunisz	A Nap évi járása a térítőkörök mentén. A hőmérséklet napi járása a sivatagokban. Az oázisok kialakulása. A vízszerzés módjai a sivatagokban.	Éghajlati diagram elemzése tanári kérdések alapján (TK.16.). A sivatag mint tipikus táj jellemzése frontális módszerrel. Az oázis mint tipikus táj jellemzése SZ-feldolgozás alapján (TK.3.).	A tájak bemutatásának módszere, a természetes tájak jellemzésének szempontjai.
7.	Éléstár az egyiptomi sivatagban	<i>vízjárás,</i> ingadozó vízjárás, víztároló, duzzasztógát, öntözéses gazdálkodás	Egyiptom, Vörös-tenger, Nílus, Nasszer-tó, asszuáni Nagy-gát, Kairó, Alexandria, Asszuán, Szuez, Szuezi-csatorna	A Nílus vízjárása és hatása a mezőgazdaságra. Iparosítás a természeti adottságok megváltoztatásával. A duzzasztógát megépítésének gazdasági és környezeti következményei.	Diagram-elemzés (A Nílus vízállása az egyes hónapokban) (TK.21.). Tényanyaggyűjtés műholdképről (TK.20.). R. készítése az asszuáni gát okozta károk megszüntetésének lehetőségeiről. KE. A Szuezi-csatorna történetéről. Egyiptom gazdasági életével kapcsolatos ismeretek rendszerezése TÁ -ban.	B. irányítása a duzzasztógát hasznáról és káráról. Hogyan készítsünk kiselőadást?

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
8.	Esőt váró élet a szavannák földjén	szavanna éghajlat, szavanna, vadvédelmi terület, vadgazdálkodás, idegenforgalom, maszajok, ugaroló földművelés, elsivatagosodás, éhínség, éhségövezet, menekülttábor	Kelet-Afrika, Kenya, Tanzánia, Száhel-övezet	Az időjárás évszakos változása az átmeneti övben. Az elsivatagosodás folyamata. A vadasparkok állatállományának túlnépesedése. Az idegenforgalom gazdaságélénkítő és környezetterhelő hatásai. Az éhségövezet kialakulása. Az éhségövezet megszüntetése.	Éghajlati diagram olvasása (TK.22.). R. készítése a szavannai folyók vízjárásáról. Műholdfelvételek összehasonlítása a sivatag terjeszkedéséről (TK.26.). Az éhségövezet mint tipikus táj jellemzése különböző források alapján. SZ -feldolgozás: Van-e megoldás az éhezés megszüntetésére? (TK.5.) Á -elemzés: Földhasznosítás a szavannán (MF.24.).	Hogyan jellemezzük az éghajlatot az éghajlati diagram alapján? A műholdfelvétel és a térkép összehasonlítási módszerének bemutatása.
9.	Gazdálkodás a zöld pokollal	<i>egyenlítői éghajlat,</i> egyenletes vízjárás, <i>esőerdő,</i> bantu négerek, pigmeusok, <i>gyűjtögetés,</i> <i>vadászat,</i> irtásföld, álomkor, kikötőváros	Közép-Afrika, Nyugat-Afrika, Kongó-medence, Kongó, Niger, Guineai-öböl, Guinea, Nigéria, Kongói Dem. Köztársaság, Nyugat-afrikai Gazdasági Közösség	A Nap napi járása az Egyenlítő mentén. A Nap évi járása az Egyenlítő mentén. Az időjárás napi változása az egyenlítői övben. Az alapanyag-termelő országok egyoldalú gazdasági függőségének kialakulása.	R. készítése a Napjárásáról. Nyugat-Afrika főbb termékeinek megkeresése a MF-i függelék adatai alapján. Információszerzés tematikus T-vázlatból (TK.36.). SZ. gyűjtése az esőerdők irtásáról. SZJ.: Egy fatermesztő és egy természetvédő nézetkülönbségei az esőerdőről.	A Nap Egyenlítő környéki területeken való napi járásának modellezése. Hogyan keressük a függelék adatai között?

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
10.	Dél-Afrika, a föld alatti kincsek földje		Dél-Afrika, Dél-afrikai Köztársaság, Nemzetközösség, Durban, Pretoria, Johannesburg, Fokváros	A faji megkülönböztetés kialakulása és felszámolása.	A dél-afrikai tájak természeti adottságainak és hasznosításának összehasonlítása TÁ -ban (MF.32/a). A különböző jellegű dél-afrikai tájak megismerése képek alapján (D., V.).	A képekből nyert információk összehasonlítási módszere bemutatása.
11.	A kincsvadászattól a csendes-óceáni öntudatig	táblahegy, zátony, korall, éghajlatválasztó hegység, vízválasztó hegység, rezervátum, keverék népek, farm, bérmunkás, gépesített nagyüzem	<i>Ausztrália,</i> <i>Csendes-óceán,</i> <i>Baktéritő,</i> Nyugat-ausztráliai-ösföld, Nagy-Vízválasztó-hegység, Ausztráliai-alföld, Nagy-Ártézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Ausztráliai-öböl, Murray, Darling, Canberra, Melbourne, Sydney, Perth	Ausztrália benépesülési folyamata. Az őslakosok életmódjának átalakulása. A farmok kialakulása.	Ausztrália nagytájainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú térképeken. Ausztrália csapadékdiagramjának elkészítése (MF.36/b.). A farmvidék mint tipikus táj jellemzése megadott szempontok alapján. SZ -feldolgozás a juh-tenyésztő farmon folyó életről (TK.8).	Keresztmetszet rajzolása a természetföldrajzi adottságok és a gazdasági élet összefüggéseiről. D -k bemutatása Ausztrália nagytájairól, városairól. A mesterséges tájak bemutatásának szempontjai.
12.	Tízezer sziget az óceánban	szigetvilág, atoll, melanézok, mikronézok, polinézok, fejlődő ország, földhőerőmű	Óceánia, Melanézia, Mikronézia, Polinézia, Pápua-Új-Guinea, Hawaii-szigetek, Új-Zéland, Wellington	A szigetvilág kialakulása. A korallszigetek (atollok) kialakulása.	SZ -gyűjtés az óceáni szigetek népeinek különleges életmódjáról.	A szigetcsoportok szerkezeti különbségeinek bemutatása keresztmetszetekkel. Hogyan ábrázol a tömbszelvény? (TK.51.).

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
13.	A természeti erőforrások kitermelésére „hivatott” gazdaságok a forró övezetben (Összefoglaló óra)	természeti erőforrás			Afrika és Ausztrália nagytájainak, folyóinak és településeinek megmutatása különböző méretarányú T-eken, felismerése körvonalas T-en. Az ősföldekhez köthető kőzetek és ásványkincsek felismerése.	B. irányítása Afrika, Ausztrália és Óceánia népeinek jövőbeli sorsáról. A topográfiai ismeretek rögzítési módszereinek bemutatása.
14.	Afrika és Ausztrália földrajzi jellemzői (Ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

ALASZKÁTÓL A TŰZFÖLDIG: AMERIKA

15.	Amerika, a megosztott földrész	tagolt partvidék, nyelvterület, keresztény vallás, cserekereskedelem	Amerika, Észak-Amerika, Dél-Amerika, Közép-Amerika, Latin-Amerika, Tehuantepeciföldszoros, Kolumbusz, Amerigo Vespucci	Amerika felfedezése és meghódítása az európaiak által.	KE.: Nagy földrajzi felfedezések Amerikában. Távolságmérés a T-en. Amerika részeinek felismerése, megmutatása különböző méretarányú T-eken. Olvasmányélmények megbeszélése a kontinens népeivel, életmódjukkal kapcsolatban.	A témazáró dolgozatok eredményeinek értékelése. D-k bemutatása Amerika különböző jellegű tájairól a múltból és a jelenből. Földrészek földrajzi szempontú összehasonlítási módszereinek bemutatása.
-----	--------------------------------	--	--	--	--	---

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
16.	Keresztül a déli fél-gömbön Dél-Amerikában	szárazföldi kőzetlemez, óceáni kőzetlemez, lemezalábukás, lánchegység, hegylánc, földhíd, tagolt felszín, indián, eszkimó, mesztic, mulatt, kreol, zambó	Dél-amerikai-kőzetlemez, Csendes-óceáni-kőzetlemez, <i>Andok,</i> <i>Pacifikus-hegységrendszer,</i> Tűzföld, <i>Brazil-felföld,</i> <i>Guyanai-felföld,</i> <i>Amazonas,</i> Orinoco, <i>Paraná,</i> <i>Panama-csatorna,</i> Titicaca-tó, Antillák, <i>Karib (Antilla)-tenger</i>	A táblás vidék feldarabolódása röghegyvidékké. Gyűrthegység képződése és vulkánosság szárazföldi és óceáni kőzetlemezek találkozásánál. Sós tavak kialakulása. A keverék népek kialakulása.	Latin-Amerika nagytá-jainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú T-eken. Információszerzés Á-ról az Andok kialakulásával kapcsolatban (TK.62.). KE. a Panama-csatorna megépítéséről és jelentőségéről. Tablókészítés: Életmódkülönbségek az amerikai városokban (elkészítendő a témakör végére).	A táblás vidék keletkezésének modellezése. Az Andok-típusú gyűrődés modellezése. Az Andok kialakulási folyamatának bemutatása V-en.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
17.	Élet és gazdálkodás trópusi-Amerikában	<i>vadfoglalás, rablógazdálkodás, ültetvényes gazdálkodás, ültetvény, nagybirtok, „banánköztársaságok”</i>	Amazonas-medence, Orinoco-alföld, Transzamazonica autótút, Pánamerikai autótút, Kuba, Venezuela, Maracaibo, Caracas	Az esőerdő-vidékek birtokba vételének folyamata, betelepítése. Az ültetvények kialakítása.	Az esőerdővidék és az egyenlítői övi települések jellemzése kép alapján (TK.61., 66.). R. készítése az Amazonas-medencében az emberre leselkedő veszélyekről. Az ültetvény jellemzőinek leolvasása ábráról (TK.68.). Az ültetvény mint tipikus táj jellemzése SZ-feldolgozás alapján (TK.12). Ültetvény kialakítása TA-on. Banán-, cukornád- és kávéültetvény összehasonlítása képek alapján (TK.69-70.).	V-k bemutatása az ültetvényeken folyó életről. A tematikus vázlat készítésének technikája.
18.	A nyersanyagtermelő nagybirtokok országaiban	<i>valódi mérsékelt öv, szárazföldi terület, száraz-kontinentális éghajlat, füves puszta (pampa), gaucsó, eladósodás</i>	Pampa, Patagónia, Paraná-alföld, La Plata, Brazília, Argentína, Brazíliaváros, São Paulo, Santos, Belo Horizonte, Rio de Janeiro, Buenos Aires	A nyersanyaglelőhelyek felfedezésének gazdaságélénkítő és függőséget kialakító hatása. Az eladósodás kialakulása. A gyors városnövekedés és következményei.	Információgyűjtés tematikus T. alapján. Á -elemzés: Egy argentinai és egy magyarországi szárazkontinentális éghajlati diagram összehasonlítása. Á. és kép összevetése tartalmának (TK.78. és MF.15/b.).	A Nap mérsékelt övezetben való napi járásának modellezése. Az országok földrajzi jellemzésének szempontjai.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
19.	Gazdálkodás a magasság kincseivel	független mezőgazdasági övezetesség, hóhatár, kisparaszti gazdaság, gazdasági befolyás, vendégmunkás , bányavidék	Chile, Mexikó , Kaliforniai-félsziget , Yucatán-félsziget, Mexikói-fennsík , Mexikói-öböl , Mexikóváros , Monterrey, Tampico	A tengerszint feletti magasság mezőgazdaságot módosító hatása. A külföldi tőkebefolyás kialakulása. A vendégmunkássá válás folyamata.	Távolságmérés a T-en (az Andok hossza). A magassági mezőgazdasági övek modellezése HA-on TK-i Á. és szöveg alapján. Latin-amerikai típusú város tervezése TA-on. Mexikó népességgyarapodási ütemének kiszámítása. A vulkánossághoz kötődő kőzetek és ásványkincsek felismerése.	D -k bemutatása független földrajzi övezetesség érzékeltetésére. D -k bemutatása Mexikó természeti adottságainak és az őslakók életmódjának kapcsolatáról. M . Mexikó sajátos gazdasági szerepéről Amerikában.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
20.	A földtörténeti múlt- ra alapozott gazda- ság Észak- Amerikában	nyitott földrész, jégkori jégtakaró, tóvidék	Jeges-tenger, Bering-szoros, Floridai-félsziget, Labrador-félsziget, Észak-amerikai- lemez, Kanadai-ősföld, Kordillerák, Sziklás-hegység, Colorado-fennsík, Nagy-medence, Kanadai-tóvidék, Központi-síkság, Mississippi-alföld, Mississippi, Colorado, Szent Lőrinc-folyó, Niagara-vízesés, Nagy-tavak, Felső-tó, Huron-tó, Erie-tó, Ontario-tó, Michigan-tó	A földtörténeti múlt eseményeinek hatá- sa a természeti erő- forrásokra (példá- kon). A jégkori jégtakaró felszínalakító munkája a jéggel borított és a jégperemi területeken.	Keresztmetszeti Á. elemzése: Észak- Amerika domborzati különbségeiből adódó következmények (TK.83.). Domborzati modell készítése keresztmet- szeti Á. alapján (TK.83.). Észak-Amerika nagy- tájainak és folyóinak felismerése, megmu- tatása különböző mé- retarányú T -eken. Könyvtári kutatómun- ka: Nemzeti parkok Észak-Amerikában (differenciált feladat).	D -k bemutatása az észak-amerikai víz- szintes földrajzi öve- zetesség érzékelteté- sére. Hogyan keressünk földrajzi irodalmat a könyvtárban?
21.	A sivatagtól a jégvi- lágig Észak- Amerikában	tengeráramlás, tornádó, hideg-mérsékelt öv, tajga éghajlat, tajga, préri, cowboy, környezet savanyodá- sa, erdőpusztulás	Golf-áramlás, Larador-áramlás, Préri	A tengeráramlások éghajlat-módosító ha- tása. A kultúrtáj kialakulása természetes tájból. A tajga pusztulása az irtás és a savas csa- padék hatására.	A tajga mint tipikus táj jellemzése képek alján. SZ -k gyűjtése a tajga pusztulásáról.	Feladatok a szemléleti térképolvasás kés- zségének fejlesztésé- re. M . a tengeráramlások éghajlat-módosító szerepéről.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
22.	Ahol a Föld csaknem minden népe megtalálható	bevándorlási hullám, telepesek, városszerkezet, városövek, városmag, belső városöv, elővárosi öv agglomeráció, városövezet, ingázás		Az őslakosok életmódjának kényszerű átalakulása. Az elszegényedés és a szegénynegyedek kialakulása. A városövek kialakulása. A városok terjeszkedése, település-együttesek kialakulása.	Információszerzés Á-ról az amerikai nagyvárosok szerkezetéről (TK.99.). Az agglomerációs zóna mint tipikus táj jellemzése ábrák alapján.	Az amerikai nagyváros szerkezetének, különböző városrészeinek bemutatása V-ekkel, hangfelvételekkel. B. irányítása a nagyvárosok környezeti gondjairól és azok megoldási lehetőségeiről.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK EGYEDI ÁLTALÁNOS		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK TANULÓI TANÁRI	
23.	Hogyan került a világgazdaság csúcsára az Amerikai Egyesült Államok?	világcég, vállalatbirodalom, mezőgazdasági övek, termelékenység , tudományos kutató-sok, technológiai fejlesztés, csúcstechnológia	<i>Amerikai Egyesült Államok, Texas, Florida, Kalifornia</i>	A gazdasági világhatalom és a világgazdasági centrum kialakulásának folyamata. Az óriáscégek, vállalatbirodalmak kialakulása. A mezőgazdasági övek kialakulása és átalakulása az USA-ban.	A gazdasági élet földtörténeti alapjainak rendszerezése rendszervázlatban (MF.23.). MF-i függelék használata az USA mezőgazdasági termelésének nemzetközi jelentőségéről. Tematikus T-használat az USA-beli mezőgazdasági termelés övezetességének megismerésére. Életmód megismerése SZ-k feldolgozása alapján (TK13., 14.). Terméklista összeállítása a hazánkban is kapható USA-beli termékekből.	M. és vázlatkészítés: A csúcstechnológiai iparágak egymással való kapcsolata. B. irányítása a vállalatbirodalmak előnyeiről és hátrányairól. A termelési adatok nagyságrendjének érzékeltetése összehasonlításokkal. Információgyűjtés módszerének bemutatása tematikus T-ekről.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
24.	Gazdasági körzetek az Amerikai Egyesült Államokban	technológiai park, tőke kivitel, szabadkereskedelmi övezet	Szilícium-völgy, északi körzet, nyugati körzet, észak-atlanti-körzet, déli körzet, Washington, Chicago, Buffalo, Cleveland, Detroit, New York, Duluth, New Orleans, Atlanta, Houston, Seattle, Los Angeles, San Francisco, Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Társulás	A technológiai parkok kialakulása. A gazdasági körzetek kialakulása. A körzetek gazdasági szerkezetének átalakulása. Szabadkereskedelmi övezet kialakítása.	<i>Információszerzés tematikus T-vázlatról a technológiai parkok felépítéséről (TK. 108.).</i> A technológiai park mint tipikus táj jellemzése tanári irányítással. <i>Tájéírás készítése a technológiai parkról kép alapján (TK. 110.).</i> SZJ.: Élet a technológiai parkokban (differenciált feladat). A nyersanyag és a feldolgozóipar kapcsolatának megismerése tematikus T-ek összehasonlító elemzésével az egyes iparvidékeken (irányított csoportmunka). Az iparvidékek legfőbb településeinek bejelölése körvonalas T-be.	B. irányítása az amerikai fogyasztói életformáról. A fogyasztói életforma és a hulladékgondok összefüggésének bemutatása cikkek, hírek segítségével. A tájleírás szempontjainak bemutatása.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
25.	Kanada, az Egyesült Államok kistestvére		Kanada, Ottawa, Toronto, Montréal		<p>Kanada és USA földrajzi jellemzőnek összehasonlítása TÁ-ban.</p> <p>Gazdaságföldrajzi séma készítése tanári irányítással: A faipar és a papíripar kapcsolatai.</p> <p>Irodalomajánlat-készítés Kanada természeti értékeinek megismerésére.</p>	<p>A táblázatkészítés módszere.</p> <p>Tények, adatok bemutatása a kanadai energiatermelésről és fogyasztásról.</p>

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
26.	Sarkkörökön belüli jégvilágok	sarkköri öv, sarkvidéki öv, tundra éghajlat, állandóan fagyos éghajlat, fahatár, állandó jég, jégtábla, jéghegy, sarki fény, mágneses sarok, ózon, freon, ózonréteg, iglu, kutatóállomás	Északi-sark, Déli-sark, Északi sarkkör, Déli sarkkör, Északi-sarkvidék (Arktisz), Déli-sarkvidék (Antarktisz), Antarktika, Grönland, Alaszka, Erebusz, R. Amundsen, F. Nansen, Nordeskiöld, R. Peary, R. Scott, Antarktiszi Szerződés, Osztrák-Magyar Északsarki Expedíció	A Nap napi járása a sarkvidékeken. A Nap évi járása a sarkvidékeken. A jégvilág kialakulása a sarkvidékeken. A sarkvidékek felfedezése. Az ózonréteg elvékonyodása és ritkulása a sarkvidékek felett.	Összehasonlító Á -elemzés: A tundra és az állandóan fagyos éghajlat diagramja (TK.115.). SZ -elemzés az eszkimók életmódja átalakulásának okairól és következményeiről (TK.16). VI. a hideg övezet életfeltételeiről.	A Nap hideg övezetben való napi járásának modellezése. B. irányítása az ózonréteg elvékonyodásának következményeiről. V -ek bemutatása a sarkvidéki kutatóállomásokon folyó életről. R. készítése a természet és a társadalom kapcsolatának érzékelésére.
27.	A természeti adottságok és a gazdasági élet kapcsolata Amerikában (Összefoglaló óra)			Az infrastruktúra jelentősége az ember életminőségének alakulásában.	Amerika nagyfolyóinak, folyóinak és településeinek megmutatása különböző méretarányú T -eken, felismerése körvonalas T -en. A gyűrthegységekhez köthető kőzetek és ásványkincsek felismerése.	Feladatok a topográfiai rögzítés készségének fejlesztésére. A rendszerező vázlat készítésének technikája.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
28.	Amerika földrajza (Ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK EGYEDI ÁLTALÁNOS	ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK TANULÓI TANÁRI
-----	----------	--	---------------	--

TÁJÓRIÁSOK AZ URÁLTÓL KELETRE: ÁZSIA

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
29.	Keresztül-kasul Ázsiában	vulkáni szigetív, mélytengeri árok, leflyástalan terület, mérsékelt száraz- földi terület, szélsőségesen szá- razföldi terület, nedves-kontinentális éghajlat, mérsékelt övezeti si- vatagi éghajlat	Eurázsia, Ázsia, Eurázsia- kőzetlemez, Közép-szibériai- fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Urál, Altáj, Tien-san, Kunlun, Himalája, Pamír, Kaukázus, Csomolungma, Ob, Jenyiszej, Léna, Jangce, Sárga-folyó, Gangesz, Indus, Brahmaputra, Lóczy Lajos, Cholnoky Jenő, Reguly Antal, Stein Aurél, Vámbéry Ármin, Baktay Ervin, Prinz Gyula	Gyűrthegeységek ki- alakulása szárazföldi kőzetlemezek találko- zásánál. Vulkáni szigetívek ki- alakulása két óceáni kőzetlemez találkozá- sánál. A mélytengeri árkok kialakulása. A leflyástalan terüle- tek kialakulása. A nyugatias szelek éghajlat-alakító hatá- sa. A kontinentalitás nö- vekedése a szárazföld belseje felé. A természetföldrajzi övezetesség hatása a mezőgazdaságra és a gazdasági fejlett- ségre.	Távolságmérések kü- lönöző méretarányú T-eken. Ázsia szerkezeti és domborzati T- vázlatának összeha- sonlítása (TK. 124., 126.). Összehasonlító Á- elemzés: Azonossá- gok és különbségek a szárazföldi kőzette- mezek találkozásánál lévő gyűrthegeységek és vulkáni szigetívek kialakulása között (TK.128., 129.). Á-elemzés: A kontinentalitás Ny-K-i különbségei Ázsiában (TK.131.). Ázsia részeinek és nagyfájainak és folyó- inak felismerése, megmutatása külön- öző méretarányú T- eken. Tablókészítés a ma- gyar felfedezők, uta- zók szerepéről Ázsia megismerésében (el- készítendő a témakör végére).	A témazáró dolgoza- tok értékelése. Ázsia dombortér- képének bemutatá- sa. V-k bemutatása a Himalája és a kelet- ázsiai szigetívek ki- alakulásáról. A Himalája-típusú gyűrődések model- lezése. Irodalomajánlat Ázsia megismerésé- re.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
30.	Embermilliárdok sokfélesége Ázsiában	népességrobbanás, születésszabályozás, mongol, kínai, japán, koreai, vietnami, török, iráni, indo-afgán népek, vallási csoportok, hinduizmus, buddhizmus, iszlám, zsidó	Mekka, Varanasi, Jeruzsálem	<i>A népességrobbanás folyamata Ázsiában.</i>	A kontinens országainak méretbeli összehasonlítása statisztikai adatok alapján (MF -i függelék). Számítás a népességszám változásával kapcsolatban. Tematikus T -ek olvasása az ázsiai nyelvek és vallások területi elterjedéséről (A .). KE . olvasmányok alapján az ázsiai nagy kultúrák múltbeli jelentőségéről.	V -k bemutatása különböző ázsiai kultúrákról. Hangfelvételek bemutatása ázsiai népek zenéjéből.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
31.	Boldogulás kőolajjal és olaj nélkül Dél-nyugat-Ázsiában	szikesedés, sókert, tengervíz-sótalanítás kézműipar, kereskedő ország, bazár	Délnyugat-Ázsia, Közel-Kelet, Perzsa (Arab)-öböl, Arab-félsziget, Mezopotámia, Tigris, Eufrátesz, Satt el-Arab, Irak, Irán, Szaúd-Arábia, Kuvait, Bagdad, Teherán, OPEC Kis-Ázsia, Boszporusz, Dardanellák, Anatóliai-fennsík, Törökország, Izrael, Palesztina, Ankara, Isztambul, Haifa, Tel Aviv-Jaffa	Az öntözéses gazdálkodás folyamata a folyótorkolatok vidékén. A gazdasági fejlődés folyamata. Az életmód megváltozása a gazdasági fejlődéssel. A földbérleti rendszer kialakulása. Fejlett gazdaság kiépítése külföldi tőkével.	Az öntözéses gazdálkodás területei mint tipikus tájak jellemzése leírás és Á. alapján. Összehasonlító SZ-elemzés az életmódváltásról a perzsa-öböli országokban (TK.19). Az üledékkel feltöltött alföldekhez köthető kőzetek és ásványkin-csek felismerése.	D-k bemutatása Dél-nyugat-Ázsia tájainak természeti adottságairól. A CD-ROM-ok használati módszereinek bemutatása a földrajzi ismeretszerzésben.
32.	A szertelen esők földje Dél-Ázsiában	monszun vidék, forró övezeti monszun éghajlat, monszun szélrendszer, téli monszun, nyári monszun	Dél-Ázsia, Hindusztáni-félsziget, Dekkán-fennsík, Hindusztáni-alföld	A monszun szélrendszer kialakulása a forró övezetben. Az életfeltételek változása az évszakokkal a monszun vidékeken.	Magyarázórész készítése a monszun szélrendszer kialakulásáról. A monszun vidék mint tipikus táj jellemzése szövegdolgozással (TK-i szöveg és SZ.).	D-k bemutatása Dél-Ázsia tájainak természeti adottságairól.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
33.	Kevés a hely, sok az ember Indiában	<i>soknemzetiségű állam, agrárország, zöld forradalom, háziipar, ipartelepítés, kasztrendszer, nyomornegyed</i>	<i>India, Újdelhi, Calcutta, Bombay, Jamshedpur</i>	A tőkekihelyezés folyamata. Iparosítás külföldi tőkével.	Keresztmetszeti Á. elemzése a természeti adottságok és a gazdasági összefüggések megismerésére (TK.151.). Információszerzés Á. ról: az újonnan épített iparvárosok szerkezete (TK.153.). SZ -feldolgozás: Élet az indiai nagyvárosban (TK.22).	V -k bemutatása: Falusi és városi életmód-különbségek Indiában.
34.	A rizs körül forog minden Kelet- és Délkelet-Ázsiában	<i>meleg-mérsékelt öv, monszun terület, mérsékelt övezeti monszun éghajlat, árasztásos rizstermesztés, kisparaszti gazdaság, földbérlet</i>	Kelet-Ázsia, Délkelet-Ázsia	A monszun szélrendszer kialakulása a mérsékelt övezetben. Az öntözéses (árasztásos) rizstermesztés folyamata.	Éghajlati diagramok összehasonlító elemzése (TK.147., 156.).	Adatok, tények bemutatása a gyors gazdasági fejlődésről.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
35.	A japán gazdasági csoda	tengerhajózás, kereskedelmi flotta, technopolisz	Japán-szigetek, Hokkaido, Shikoku, Honshu, Kyushu, Japán, Tokió, Osaka, Kitakyushu, Nagoya, Kobe	Japán gazdaságfejlesztésének folyamata. Területfejlesztés csúcstechnológiával.	<p>Információszerzés SZ-ből: Hogyan került Japán a világ-gazdaság csúcsára? (TK.24).</p> <p>A japán településhálózat modellezése TA-on.</p> <p>R. készítése a japán nagyváros szerkezetéről SZ. alapján (TK.25).</p> <p>Gyűjtőmunka: Mit köszönhet a világ a japánoknak?</p> <p>Útvonaltervezés és T-vázlat készítése könyvtári források alapján a japán emberek életéről.</p>	Életképek bemutatása Japánból V-kkel. Szövegszerű tanulási technikák gyakorlása.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
36.	A japán csoda hódító útja Délkelet-Ázsiában	„kis tigrisek”, szabad munkaerő, tömegtermék, szórakoztató elektronikai ipar, híradástechnikai ipar	Indonéz-szigetvilág, Indokínai-félsziget, Koreai-félsziget, Hongkong, Szingapúr, Tajvan, Koreai Köztársaság (Dél-Korea) Szöul, Tajpej, Malajzia, Thaiföld, Indonézia, Fülöp-szigetek	A japán gazdaságfejlesztési minta alkalmazása és hatása. A világ gazdasági centrum kialakulása Ázsiában.	Információgyűjtés tematikus T-ekről a kelet- és délkelet-ázsiai országcsoportok közötti gazdasági különbségekről. Adatgyűjtés statisztikai kiadványokból az első és a második körben iparosodott országok gazdasági teljesítményeiről.	D-k bemutatása Kelet-Ázsia tájainak természeti adottságairól és gazdasági életéről. Információszerzés lehetőségeinek bemutatása az Internet segítségével.
37.	Kína, a felébredt „alvó óriás”	érdekeltség a területben, nehézipari körzet, löszvidék	<i>Kínai-alföld, Kína, Peking, Kanton, Sanghaj, Ansan, Senjang, Wuhan, Mandzsúria</i>	Társadalmi és gazdasági elzárkózás folyamata és következményei.	Összehasonlítás TK-i szöveg feldolgozásával: Ny- és K-Kína földrajzi adottságainak különbségei, rögzítés T-ban (MF.21/b.). Tematikus T. elemzése: Kína övezetes mezőgazdasága (TK.173.). Gyűjtőmunka: Mit köszönhet a világ a kínaiaknak?	D-k bemutatása Nyugat- és Kelet-Kína adottságainak összehasonlítására. Országok gazdasági összehasonlítási módszereinek bemutatása adatok alapján.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
38.	Az elzárt Közép-Ázsia	láncos röghegység, mélyföld, sztyep, a földterületek feltörése, jurta, oázisváros	<i>Közép (Belső)-Ázsia,</i> <i>Kaszpi-tenger,</i> <i>Aral-tó,</i> <i>Bajkál-tó,</i> Turáni-alföld, Kazah-hátság, Kara-kum, Kizil-kum <i>Tibet,</i> Takla-Makán, <i>Góbi,</i> Kőrösi Csoma Sándor	Sivatagok kialakulása a kontinensek belsejében és a hegységekkel körbezárt medencékben. Oázisvárosok kialakulása.	Á-elemzés: A mérsékelt övezeti sivatagok kialakulása (TK.178.). Az oázisváros szerkezete (TK.179.). <i>A magashegységek mint tipikus tájak jellemzése csoportmunkában.</i> Tájrajz készítése SZ. alapján (TK.27). Logikai térképolvasási gyakorlat: Utazás Közép-Ázsia térképén (MF.22./b). A jurta modelljének elkészítése leírás és kép alapján (differenciált feladat).	D-k bemutatása Közép-Ázsia tájainak természeti adottságairól. Hogyan készítsünk tájrajzot? Életképek bemutatása az eltérő természeti feltételek között élő emberek életmódjáról.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
39.	Végtelen erdőségek Észak-Ázsiában	finnugor népek, övezetes mezőgazdaság, mezőgazdasági nagyüzem, szövetkezeti gazdaság, csővezetékes szállítás, területi munkamegosztás	<i>Észak-Ázsia,</i> <i>Szibéria, Távol-Kelet,</i> <i>Nyugat-szibériai-alföld,</i> <i>Közép-szibériai-fennsík,</i> <i>Kamcsatka-félsziget,</i> Kuznyeck-medence, <i>Novoszibirszk, Novokuznyeck, Irkutszk,</i> Bratszk, Usztylilimszk, Vlagyivosztk, <i>Oroszország,</i> Független Államok Közössége, Transzszibériai vasútvonal, BAM	Országrészek közötti területi együttműködések kialakulása. A közlekedési hálózat kiépítésének folyamata és gazdaságfejlesztő hatása a vasútépítések példáján. Új bányásztelepülések létrehozása a tajgában és a tundrán.	SZ -feldolgozás: életmódváltás a tajgában (TK.30). Éghajlati tematikus T -k elemzése. Középhőmérsékleti grafikon készítése tematikus T . alapján (MF.26/b.). SZJ .: Beszélgetés egy prémvadász és egy állatvédő között. Á -elemzés: Új bányásztelepülések szerkezete (TK. 189.).	D -k bemutatása az észak-ázsiai tájakon jellemző életfeltételekről. Példák bemutatása az ember felszínalakító és környezetszennyező tevékenységéről. Esetelemzés a közlekedés fejlődést segítő hatásairól. Feladatok a szemléleti térképolvasás készségének fejlesztésére.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
40.	Természetföldrajzi és társadalmi különbségek Ázsiában (Összefoglaló óra)	nemzetközi munkamegosztás világkereskedelem, felvevőpiac		A gazdasági fejlettség területi különbségeinek kialakulása.	<p>Ázsia részeinek, nagytájainak, folyóinak és településeinek megmutatása különböző méretarányú T-eken, felismerése körvonalas T-en.</p> <p>Országok jellegzetes étlapjainak összeállítása (differenciált feladat).</p> <p>SZJ.: Miként látná egy másik nép életét egy japán gyáros, az indiai paraszt és egy orosz gyári munkás?</p> <p>Terméklista összeállítása a hazánkban is kapható ázsiai termékekből.</p>	Országok gazdasági teljesítményeinek összehasonlítási módszereinek bemutatása adatsorok alapján. Magyar utazók, földrajzi felfedezők tevékenységének bemutatása D-film segítségével.
41.	Ázsia földrajza (Ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI

A MI FÖLDRÉSZÜNK, EURÓPA

42.	A nyitott Európa két arca	morénahalmok	<p>Európa, <i>Fekete-tenger,</i> <i>Földközi-tenger,</i> <i>Kaledóniai-hegységképződés,</i> <i>Variszkuszi-hegységképződés,</i> <i>Alpi-hegységképződés,</i> <i>Közép-európai-rögvidék,</i> <i>Alpok,</i> <i>Mont Blanc,</i> <i>Kárpátok,</i> Német-alföld, Lengyel-alföld</p>	<p>Európa kontinensfejlődési folyamata. A felszín átalakulása a jégkorban. A földtörténeti múlt eseményeinek hatása a természeti erőforrások előfordulására.</p>	<p>Információgyűjtés a T-ről: fekvés, tagoltság, távolságok. Európa részeinek, nagytájainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú T-eken. Műholdfelvétel irányított elemzése (a T. és a műholdkép ábrázolásának összehasonlítása). Fogalmazás készítése: Milyennek látom Európát? Tablókészítés: A mi Európánk (elkészítendő a témakör végére).</p>	<p>A témazáró dolgozatok értékelése. D-k bemutatása Európa tájainak szépségeiről, érdekességeiről.</p>
43.	Megzavart földrajzi övezetesség Európában	alacsony légnyomású központ, magas nyomású központ, ciklon, anticiklon	Észak-atlanti-áramlás	<p>A meleg tengeráramlás éghajlatmódosító hatása. A magas és alacsony légnyomás központok hatása az időjárás alakulására.</p>	<p>Éghajlati diagramok és éghajlati tematikus T-ek elemzése (A.). A tévéből felvett időjárás-jelentések elemzése.</p>	<p>Feladatok a szemléleti térképolvasás készségének fejlesztésére.</p>

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
44.	Sokféle nép együttélése földrészkönn	természetes szaporodás, természetes fogyás, népességeloszlás, mediterrán népek, alpi típusú népek, északi típusú népek, indoeurópai nyelvcsalád, szláv nyelvek, germán nyelvek, újlatin nyelvek, uráli nyelvcsalád, finnugor népek		Az országok egymásra utaltságának történelmi változásai. A nagy népsűrűség kialakulása Európában. A népesség területi átrendeződése Európában. A nemzeti kisebbségek kialakulása Európában.	A népsűrűségi T. önálló elemzése. A MF-i függelék népsűrűségi adatainak önálló elemzése. Adatok összehasonlítása tanári irányítással országcsoportok, országok gazdasági fejlettségéről.	Hangfelvételek bemutatása európai népek zenéjéből. Különböző nyelvcsaládba tartozó nyelvek bemutatása hangfelvételekkel. Szövegszerű tanulási technikák gyakorlása.
45-46.	Az Európai Unió földrajzi vonatkozásai	gazdasági együttműködés, integráció , behozatali tilalom, mennyiségi korlátozás, szabadkereskedelem , vám, euró, euróövezet, teljes jogú tagság , társult tagság	Európai Unió, Brüsszel , Strasbourg , EU Bizottság, Európai Tanács, Európai Parlament, Gazdasági és Pénzügyi Unió, EFTA, EBESZ, OECD	Egységesülési folyamat Európában. Az integrációk kialakulása. A világgazdasági centrum kialakulása Európában. Az egységes mezőgazdasági és területfejlesztési politika kialakulási folyamata. Az euróövezet kialakulása.	Irodalom-feldolgozás: Az európai integráció története. Könyvtári kutatómunka: A nemzetközi és a hazai szervezetek kapcsolatának igazolása adatokkal és tényekkel. Ismeretszerzés CD-ROM-ról az unió szervezeti felépítéséről, mezőgazdasági politikájáról (MOZAWEB).	Az Európai Unió jelképeinek bemutatása. Újság- és folyóiratcikkekből szerzett információk rendszerezésének módja.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
47.	Általános földrajzi jellemzők és folyamatok Európában (Összefoglaló / ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

AZ ATLANTI PARTVIDÉK VONZÁSÁBAN: ÉSZAK- ÉS NYUGAT-EURÓPA

48.	A hűvös övezetesség és az eljegesedés hagyatékaik Észak-Európában	dánok, finnek, norvégok, svédek, lappok fjord, fjell, gleccser	Észak-Európa, Északi-tenger, Balti-tenger, Botteni-öböl, Finn-öböl, Északi-fok, Skandináv-félsziget, Lappföld Jylland-félsziget, Balti-ösföld, Finn-tóvidék, Skandináv-hegység, Sogne-fjord	A tengerparti fekvés hatása a gazdasági életre. A domborzat módosító hatása az övezetességben. A lappok életmódjának megváltozása. Tóvidék kialakulása a jég pusztító munkájával. A fjordok kialakulása.	SZ-feldolgozás: Az észak-európai halászat gondjai (TK.34). Észak-Európa nagy tájainak felismerése és megmutatása különböző méretarányú T-eken (A.).	A témazáró dolgozatok értékelése. D-k bemutatása Észak-Európa tájainak eltérő természeti adottságairól.
-----	--	--	---	---	--	---

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
49.	Fejlett országok harmóniában a természettel	északi germán népek, termelési szakosodás, bérfuvarozás, olajsziget, vízerőmű, dűnesor, mezőgazdasági szövetkezet	Norvégia, Finnország, Dánia, Svédország, Izland, Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Helsinki, Kiruna, Stockholm, Göteborg, Malmö, Koppenhága, Reykjavik	Országok közötti termelési szakosodás, munkamegosztás kialakulása az eltérő természeti adottságok következtében. Új energiahordozó feltárásnak hatása a gazdasági szerkezetre. A mezőgazdasági szövetkezetek szervezése.	Az észak-európai országok megismerése könyvtári források (atlaszok, kézikönyvek, lexikonok, statisztikai kiadványok) használatával csoportmunkában.	M.: Energiatermelés a vízerőműben. Szövegszerű tanulási technikák gyakorlása.
50.	Az Atlanti-óceán hatalma Nyugat-Európában	belterjes árutermelés, takarmánytermesztés, tejtermelő szarvasmarha-tenyésztés, kikötői iparágak, szélerőmű	<i>Atlanti partvidék, Nyugat-Európa, Francia–angliai lépcsővidék, Fekete-vidék, Meuse völgye, Lotaringia, Marseille, Dunkerque, IJmuiden</i>	<i>Az ipari forradalom hatása a gazdasági fejlődésre. Az ipartelepítő tényezők változásai a társadalmi-technikai fejlődéssel. A bányavidékek kialakulása és területi átrendeződése. Gazdasági szerkezetátalakulás új energiaforrások bevonásával. Modern iparágak megtelepítése a kikötőkben.</i>	Nyugat-Európa nagytájainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú T-eken. A foglalkozási szerkezet hasonlóságainak és különbségeinek elemzése diagramok alapján. Esetelemzés a nehézipari vidékek válságának kialakulásáról. A kikötői iparágak összegyűjtése tanári irányítással.	D-k bemutatása a hagyományos nehézipari vidékek egykori és mai környezetéről. B. irányítása a hagyományos nehézipari körzetekben folyó termelés gazdaságtalanságának okairól. M. az ipari átalakulás okairól és következményeiről.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
51.	Szövetség a földrész kapujában	gát, polder, kertgazdálkodás, hollandok, vallonok, flamandok, elvándorlás	Benelux szövetség, Ardennek, Flandriai-alföld, Holland-alföld, Holland-mélyföld, Ijssel-tó, Benelux-államok, Belgium, Hollandia, Luxemburg, Rotterdam, Amszterdam, Hága, Patkóváros, Liége, Flandria, Antwerpen, Brugge, Gent, Luxembourg	A közlekedésföldrajzi helyzet gazdasági következményei. A Benelux szövetség kialakulása és hatása az európai integrációs folyamatra. A mélyfölkék termővé tétele, a kertgazdálkodás kialakulása.	Tematikus T. elemzése: A közlekedésföldrajzi fekvés jellemzése. HA -i modellezés: A tenger termővé tétele Hollandiában. Könyvtári kutatómunka: A nemzetközi szervezetek központjai a Benelux-államokban.	B. irányítása: Az integráció szükségességének felismerése.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
52-53.	Zöld rétek és óriás cégek az Egyesült Királyságban	angolok, írek, külföldi tőke	<p>Brit-szigetek, Brit-fősziget, Ír sziget, La Manche, Egyesült Királyság, Nagy-Britannia, Anglia, Wales, Skócia, Észak-Írország, Írország, Pennine, Skót-felföld, Skót-medence, Londoni-medence, Temze, London, Dover, Birmingham, Cardiff, Swansea, Glasgow, New Castle, Leeds, Halifax, Bredford, Liverpool, Manchester, Dublin, Északkelet-angliai iparvidék, Északnyugat-angliai iparvidék, Dél-walesi iparvidék, Skót iparvidék, Délkelet-angliai iparvidék, Dél-angliai iparvidék, Euro-alagút</p>	<p>A földrajzi fekvés megítélésének időbeli változásai. Országon belüli területi munkamegosztás, az ipari körzetek kialakulása. A textilipar gyártástechnológiai kapcsolatainak területi kialakulása. A modern iparágak területi átrendeződése. Az európai városok szerkezetfejlődésnek folyamata London példáján.</p>	<p>A MF-i függelék adatainak elemzése: A mezőgazdaság szerepe a nyugat-európai országok életében. A brit nehézipari vidék leírása olvasmányélmény alapján. Városszerkezet lerajzolása szöveg alapján (London). Gyűjtőmunka: Mit köszönhet Európa és a világ az angoloknak? Gyűjtőmunka: Az Euro-alagút jelentősége Európában.</p>	<p>A textilipar gyártástechnológiai folyamatainak bemutatása vázlatrajzzal és M-tal. A gépipar gyártástechnológiai kapcsolatrendszerének bemutatása M-tal és rendszervázlattal. D-k bemutatása az iparvidékek jellegzetességeinek bemutatására.</p>

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
54.	Nyugat-Európa gazdaságának pillére Franciaország	franciák, árapály-erőmű, atomerőmű, világváros	<i>Francia–Belga-rögvidék, Bretagne, Normandia, Francia-középhegység, Párizsi-medence, Champagne, Viscayai-öböl, Szajna, Rhône, Garonne, Franciaország, Párizs, Metz, Nancy, Lyon, Le Havre, Riviéra</i>	Az élelmiszeripar belső kapcsolatainak kialakulása. Az élelmiszer-túltermelés.	Rendszerábra készítése az élelmiszeriparról. Esetelemzés az élelmiszer-túltermelés okairól és következményeiről. SZJ.: Egy francia modellügynökségnél. Műholdkép elemzése: Párizs városszerkezete.	D-k bemutatása: Utazás Franciaországban és Párizsban. M. az energiatermelés az árapály-erőműben.
55.	Utazás Nyugat-Európában régen és ma (Összefoglaló óra)				D-k (tájak és városok) csoportosítása különböző szempontok szerint. Topográfiai fogalmak megmutatása különböző méretarányú T -eken, felismerése körvonalas T -en.	Feladatok a topográfiai rögzítés és a szemléleti térképolvasás készségének fejlesztésére.
56.	Észak- és Nyugat-Európa földrajza (Ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI

A FÖLDKÖZI-TENGER NAGY FÉLSZIGETEI: DÉL-EURÓPA

57.	Karcsú és tömzsi félszigetek változottsága	keménylombú erdő	Dél-Európa, Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Appennini-félsziget, Balkán-félsziget, Adriai-tenger, Égei-tenger, Ciprus, Kréta, Szicília, Szardínia, Korzika, Pireneusok, Appenninek, Dinári-hegység, Balkán-hegység, Pó-síkság, Kasztíliai-választóhegység, Mezeta, Vezúv, Etna, Stromboli	A tagolt földközi-tengeri partvidék kialakulása. A mediterrán táj átalakítása és annak következményei. A tengerek kirablása és következményei.	Dél-Európa nagytájainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú T-eken. A tipikus mediterrán táj jellemzése. Gyűjtőmunka: Ki tud több, a mediterrán térségre jellemző szokást felsorolni?	A témazáró dolgozatok értékelése. D-k bemutatása Dél-Európa tájainak természeti adottságairól. Életképek bemutatása a domborzathoz és az éghajlathoz való alkalmazkodásról. B. irányítása a hulladékok tengeri elhelyezésének és elégetésének környezeti veszélyeiről.
58.	Munka és pihenés a mediterrán partvidéken	üdülőövezet, időszakos idegenforgalom kikötőövezet, övezetes földterület-hasznosítás, függőkert, évszakosan vándorló állattenyésztés		Az üdülőövezet kialakulása. Az idegenforgalom gazdaságélénkítő szerepe, hatása a társadalmi és a természeti környezetre. A kikötőövezet kialakulása. A vándorló legeltetés és változása. Területi munkameg-	Az üdülőövezet mint tipikus táj jellemzése SZ-feldolgozás alapján (TK.39.). Tájrajz készítése a leírás alapján. R. készítése a tengerpartok nyári idegenforgalmának környezeti következményeiről.	D-k bemutatása az üdülőövezetek jellemzőinek érzékeltetésére. A kikötőövezet életének bemutatása V-ekkel.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK		
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI	
			<i>(transzhumance)</i>		osztás a mediterrán partvidéken Dél-Európában.	Összehasonlító szövegelemzés a legeltetési mód változásaival kapcsolatban (TK. 41.). A kikötőövezet mint tipikus táj jellemzése önállóan. Keresztmetszeti Á. elemzése: A mediterrán partvidék hasznosítása (TK.272.). Kalendárium összeállítás (MF.5/b.).	
59.	A Pireneusi-félsziget újból hallat magáról	spanyolok, katalánok, baszkok, portugálok	Ebro, Tejo, Spanyolország, Portugália, Madrid, Lisszabon, Bilbao, Valencia, Barcelona	Az EU-hoz való csatlakozás gazdasági következményei.	Nyelvi és népszerűségi T. összehasonlító elemzése (A.).	Feladatok a logikai térképolvasás gyakorlásához. Hogyan szerezzünk földrajzi információkat idegenforgalmi prospektusokból?	
60.	Az „appennini csizma” poros feje és fényes szára	olaszok	Tirrén-tenger, Olaszország, Róma, Milánó, Torino, Genova, Nápoly, Trieszt, Velence, Ravenna, Riviéra, Vatikán	A területi gazdasági-társadalmi differenciálódás folyamata.	Á -elemzés: Észak- és Dél-Olaszország területi különbségei (TK.283., 286.). KE. a Vatikánról.	V -k bemutatása játékfilmekből: Életmódkülönbségek Északon és Délen.	

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
61.	Mediterrán hegy- és rövidék a Balkán-félszigeten	albánok, görögök, bolgárok	Trák–Macedón-rövidék, Rodope, Marica, Korinthoszi-csatorna, Görögország, Albánia, Bulgária, Athén, Tirana, Szófia, Szaloníki, Píreusz	Szigetvilág kialakulása süllyedéssel. A gazdasági fejlettség és a kultúra időbeli változásai.	Csoportmunka: a Balkán-félsziget országainak irányított megismerése különböző információforrások segítségével. Élménybeszámoló Görögországi utazásról, nyaralásról.	M. az albánok helyzetéről.
62-63.	Közép-európai és ázsiai kapcsolat a Balkán-félszigeten	horvátok, szerbek, bosnyákok, macedónok, szlovének, nemzetállam, nemzetiségi sokszínűség, önerőre támaszkodás politikája, karsztjelenségek, karsztformák, polje, bora, autonómia	Isztriai-félsziget, Karszt-hegység, Szerb-érchegység, Száva, Mura, Jugoszlávia, Horvátország, Szlovénia, Macedónia, Szerbia, Montenegró (Crna Gora), Bosznia-Hercegovina, Vajdaság, Koszovó, Zágráb, Dubrovnik, Zára, Split, Fiume (Rijeka), Újvidék, Szabadka, Kragujevac, Belgrád, Podgorica, Bar, Kotor, Szarajevó, Banja Luka, Mostar, Skopje, Dalmácia	A karsztosodás gazdasági következményei. Új államok kialakulása és annak következményei. A történelmi múlt szerepe a gazdasági fejlődésben a rendszerváltás után. A nemzetiségi társaság és a kulturális megosztottság társadalmi-gazdasági következményei.	HA-i kísérlet: a víz útja a mészkőhegységekben. TA-i bemutatás: karsztformák. SZJ.: Idegenvezetővel a karsztvidéken. Gyártástechnológiai kapcsolatok ábrázolása a színesfémkohászatról. Képgyűjtés: különböző kultúrák találkozása az egykori Jugoszlávia területén (differenciált feladat). Vázlatkészítés irodalomfeldolgozás alapján. Magyar nevek keresése a volt Jugoszlávia T-én.	V-k bemutatása az jugoszláviai és horvátországi idegenforgalom fő területeiről. B. irányítása: Nemzetiségi feszültségek és a délszláv háború okai). D-k bemutatása a magyarok lakta vidékek életéről. Feladatok a szemléleti térképolvasás készségének fejlesztésére.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
64.	Célok és lehetőségek mediterrán-Európában (Összefoglaló óra)				Dél-Európa nagytájainak, folyóinak és településeinek megmutatása különböző méretarányú T-eken, felismerése körvonalas T-en. KE.: Idegenvezetői bemutatás: A római kultúra emlékeinek nyomában. A görög kultúra nyomában. A tájfejlődési folyamat bemutatása képek időrendbe helyezésével.	M. az Európai Unió tagság következményei a dél-európai országokban.
65.	Dél-Európa földrajza (Ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI

EURÓPA HATALMAS KELETI SÍKVIDÉKE: KELET-EURÓPA

66.	Átmeneti természet és társadalom Kelet-Európában	beloruszok, ukránok, moldovánok, oroszok	Kelet-Európa, Azovi-tenger, Kelet-európai-síkság , Közép-orosz-hátság, Ukrán-ősföld, Orosz-tábla , Ladoga-tó, Onyegató, Peipsi-tó, Dnyeper, Dnyeszter, Don, Donyec, Fehéroroszország, Ukrajna, Moldova, Oroszországi Föderáció , Független Államok Közössége, Kárpátalja, Chişinău, Minszk	A mezőgazdaság övezetes rendjének kialakulása és módosulása. Az erőszakolt iparfejlesztés és következményei. A gazdaság átalakulása politikai változások következtében.	T -elemzés: A természeti adottságok szerepe a településhálózat alakulásában. A Kelet-európai-síkság felszínének modellezése HA -on. Kelet-Európa nagytájainak és folyóinak felismerése, megmutatása különböző méretarányú T -eken.	A témazáró dolgozatok értékelése. D -k bemutatása a Kelet-európai-síkság földrajzi övezetességének érzékeltetésére.
67.	Ukrajna, a legrövidebb határú szomszéd		Donyec-medence, Dnyeper menti iparvidék, Krím-félsziget, Odessza, Kijev , Harkov, Dnyepropetrovszk, Beregszász, Ungvár	Nyugat-keleti kapcsolatok szerepe az ország gazdaságfejlődésében. Területi munkamegosztás a tengerparton.	Keresztmetszet rajzolója a természeti adottságok és a gazdasági élet kapcsolatairól.	M .: Energiatermelés a széntüzelésű hőerőműben. Esetelemzés Ukrajna jelenkori gazdasági fejlődéséről.

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
68.	Nyugatra tekintő keleti gazdaság Oroszországban		<p>Volga, Káma, Pecso- ra, Kola-félsziget, Karélia, Központi körzet, Északnyugati körzet, Karaganda, Kuznyecki-medence, Volgográd, Szamara, Togliatti, Naberezsnyije Cselni, Moszkva, Ivanovo, Jaroszlavl, Szentpétervár, Mur- manszk, Magnyito- gorszk, Cseljabinszk, Jekatyerinburg, Kalinyingrád</p>	<p>Társadalmi gazdasági fejlődés és átalakulás a különböző korokban. A vízhálózat átalakítása és környezeti következményei (a nagy Volga-terv példáján).</p>	<p>T-elemzés: A földtani szerkezet és a domborzat szerepe az ipartelepítésben. A-elemzés: A vízhálózat szerepe az ipar területei elhelyezkedésében. Iparvidék jellemzése megadott szempontok alapján. Tájéleírás készítése a hagyományos nehézipari körzetekről képi információk és korábbi ismeretek felhasználásával.</p>	<p>M. rendszerábra segítségével: A hagyományos nehézipari körzetek belső kapcsolatrendszerei.</p>
69.	Az energia vonzásában két földrész határán		<p>Uráli iparvidék, Orenburg, Barátság kőolajvezeték, Testvériség földgázvezeték, Szövetség földgázvezeték</p>	<p>A nemzetközi energiavezeték szerepe a gazdasági fejlődésben, a külkereskedelmi kapcsolatokban.</p>	<p>Terméklista összeállítása a hazánkban is kapható vagy használt orosz ipari termékekből. Az Urál két oldalán kialakult iparvidék önálló összehasonlítása. A röghegységhez kötődő kőzetek és ásványkincsek felismerése.</p>	<p>M.: Energiatermelés a szénhidrogénekkal fűtött hőerőművekben. Újságszemelvények felolvasása: A magyarok szerepe a nemzetközi energiavezeték építésében.</p>

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
70.	A gazdasági élet múltja és jövőbeli lehetőségei Kelet-Európában (Összefoglaló óra)				Kelet-Európa nagytájainak, folyóinak és településeinek megmutatása különböző méretarányú T-eken, felismerése körvonalas T-en.	Különböző ábrázolási módú diagramok bemutatása.
71.	Kelet-Európa földrajza (Ellenőrző óra)				Tudásszintmérő feladatlap megoldása.	

ÉV VÉGI ÖSSZEFOGLALÁS

72.	Eltérő természeti adottságok a földrészekén (Összefoglaló óra)	<i>a környezet eltartóképessége</i>			A földrészek szerkezetének és domborzatának összehasonlítása különböző szempontok alapján (táblázatba és halmazba rendezés).	A témazáró dolgozatok eredményeinek értékelése.
73.	Egyenlőtlen gazdasági fejlődés a kontinensek országcsoportjaiban (Összefoglaló óra)				Felszólalás készítése az élelmezési válság megszüntetésére tömegkommunikációból szerzett információk alapján. Időutazás: A nagy iparvidékek jövőben várható elhelyezkedése.	

ÓRA	TANANYAG	ÚJ FOGALMAK		ÚJ FOLYAMATOK	TEVÉKENYSÉGEK	
		EGYEDI	ÁLTALÁNOS		TANULÓI	TANÁRI
74.	Gazdasági kapcsolatok a földrészek országai között (Összefoglaló óra)			Az országok egymásra utaltságának történelmi változásai.	Könyvtári kutatómunka eredményének bemutatása KE -ban a nemzetközi gazdasági együttműködésekről.	

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA TÉMAKÖREI

EURÓPA HATALMAS KELETI SÍKVIDÉKE: KELET-EURÓPA

A FORRÓSÁG FÖLDJEIN: AFRIKA ÉS AUSZTRÁLIA

TÁJÓRIÁSOK AZ URÁLTÓL KELETRE: ÁZSIA

A MI FÖLDRÉSZÜNK, EURÓPA

AZ ATLANTI PARTVIDÉK VONZÁSÁBAN: ÉSZAK- ÉS NYUGAT-EURÓPA

A FÖLDKÖZI-TENGER NAGY FÉLSZIGETEI: DÉL-EURÓPA

ALASZKÁTÓL A TÚZFÖLDIG: AMERIKA

